

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ДС/СС 05/4-02 бр. 1937/1-XI/6
24.12.2009. године

На основу чл. 211. став 1. алинеја 16. и чл. 256. Статута Факултета, Наставно-научно веће Филозофског факултета у Београду је, на својој II редовној седници, одржаној дана 24.12.2009. године, донело следећу

О Д Л У К У

Прихвата се Извештај комисије са оценом докторске дисертације: УТИЦАЈ ГЛОБАЛНЕ МОТИВАЦИОНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ И ПЕРЦЕПЦИЈА БАЗИЧНИХ ПСИХИЧКИХ ПОТРЕБА НА МОТИВАЦИЈУ ЗА РАД, кандидата мр Маријане Младеновић и одобрава усмена одбрана.

Ова се одлука упућује Стручном већу Универзитета на сагласност.

Доставити:

1x Универзитету у Београду
1x Комисији
1x Стручном сараднику за
докторске дисертације
1x Шефу Одсека за правне послове
1x Архиви

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА

Проф. др Весна Димитријевић

Факултет Филозофски
04/1-2 бр.6/1666
(број захтева)
14.01.2010.
(датум)

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
Веће научних области
друштвено-хуманистичких наука
(Назив већа научних области коме се захтев упућује)

ЗАХТЕВ
за давање сагласности на реферат о урађеној докторској дисертацији

Молимо да, сходно члану 46. ст. 5. тач. 3. Статута Универзитета у Београду («Гласник Универзитета», бр. 131/06), дате сагласност на реферат о урађеној докторској дисертацији кандидата

Маријане (Томислав) Младеновић
(име, име једног од родитеља и презиме)

КАНДИДАТ Маријана (Томислав) Младеновић
(име, име једног од родитеља и презиме)

пријавио је докторску дисертацију под насловом:

Утицај глобалне мотивационе оријентације и перцепције базичних психичких потреба

на мотивацију за рад

Универзитет је дана 24.02.2009. својим актом под бр 6-31/31-06 дао сагласност на предлог теме докторске дисертације која је гласила:

Утицај глобалне мотивационе оријентације и перцепције базичних психичких потреба

на мотивацију за рад

Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата

Маријане (Томислав) Младеновић
(име, име једног од родитеља и презиме)

образована је на седници одржаној 12.11.2009. одлуком факултета под бр 612-25/298/8 у саставу:

Име и презиме члана комисије	звање	научна област	установа у којој је запослен
1. др Светлана Чизмић	ванредни проф.	психологија	Филозофски ф.
2. др Бора Кузмановић	редовни проф.	психологија	Филозофски ф.
3. др Миланко Ччабаркапа	доцент	психологија	Филозофски ф.
4. др Добривоје Михајловић	Редовни проф.	психологија	Фак. организационих наука

Наставно-научно веће факултета прихватило је извештај Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације на седници одржаној дана 24.12.2009.

Прилог:

- Извештај комисије са предлогом
- Акт Наставно-научног већа факултета о усвајању извештаја
- Примедбе дате у току стављања извештаја на увид јавности, уколико је таквих примедби било.

ДЕКАН ФАКУЛТЕТА

Др Весна Димитријевић

IZVEŠTAJ O OCENI DOKTORSKE DISERTACIJE

Nastavno-naučno veće Filozofskog fakulteta izabralo nas je u komisiju za ocenu doktorske disertacije koju je predala mr Marijana MLADENović pod naslovom: "UTICAJ GLOBALNE MOTIVACIONE ORIJENTACIJE I PERCEPCIJE BAZIČNIH PSIHIČKIH POTREBA NA MOTIVACIJU ZA RAD".

Pošto smo analizirali tekst doktorske teze podnosimo sledeći izveštaj:

Rukopis doktorske disertacije ima 158 kucanih stranica osnovnog teksta, 7 stranica bibliografije i 54 stranice priloga sa instrumentima koji su korišćeni u istraživanju.

Osnovni problem disertacije odnosi se na ispitivanje uticaja globalne (opšte) motivacione orijentacije i percepcije stepena zadovoljenosti bazičnih psihičkih potreba na poslu na motivaciju za rad. Kandidat polazi od teorije samodeterminacije (self-determination theory) koja sugerise da spoljašnja i unutrašnja motivacija nisu diskretne kategorije već tipovi motivacione orijentacije koji se raspoređuju duž motivacionog kontinuma (Deci, Ryan). Na jednom kraju tog kontinuumu nalazi se intrinzička motivacija kao najautonomniji i najviše samoodređen vid motivacije. Na suprotnom kraju kontinuma je nemotivisanost koju odlikuje potpuno odsustvo svake intencije za akciju. Između intrinzičke motivacije i nemotivisanosti raspoređene su različite forme spoljašnje motivacije koje se razlikuju prema stepenu relativne autonomije, odnosno, prema stepenu pounutrenosti razloga za akciju. U kojoj meri će pojedinac biti motivisan spoljašnjim ili unutrašnjim razlozima zavisi od uticaja socijalnih činilaca. Povoljni socijalni uticaji podržavaju opažanje autonomije, kompetencije i povezanosti, a zadovoljenost ovih bazičnih psihičkih potreba pospešuje intrinzičku motivaciju. S druge strane, nepovoljan uticaj socijalnih činilaca dovodi do opažanja niskog stepena zadovoljenosti bazičnih psihičkih potreba za autonomijom, kompetencijom i povezanošću, što rezultuje usvajanjem spoljašnjih, ekstrinzičkih oblika motivacije. Prema teoriji samodeterminacije, spoljašnje (ekstrinzičke) motivacione orijentacije rezultat su kompromisa sa nepovoljnim sredinskim uslovima. Hijerarhijski model spoljašnje i unutrašnje motivacije razrađuje koncept o motivacionom kontinuumu pretpostavljajući da sve tri forme motivacione orijentacije – intrinzička, ekstrinzička i nemotivisanost – postoje na tri nivoa opštosti (Vallerand). To su : globalni (opšti), kontekstualni (vezan za različite životne domene) i situacioni (vezan za neku konkretnu situaciju). Na najopštijem (globalnom) nivou motivacija je jedna vrsta personalne dispozicije i pod uticajem je opštih socijalnih faktora. Kontekstualna motivacija razvija se u određenom životnom domenu kao rezultat uticaja motivacije sa opšteg nivoa i socijalnih činilaca koji deluju u datom životnom domenu. Situaciona motivacija vezuje se za pojedinačne situacije i pod uticajem je motivacije neposredno iznad u hijerarhiji (kontekstualna motivacija) i socijalnih činilaca koji deluju u datoj situaciji.

Teorija samodeterminacije i hijerarhijski model ekstrinzičke i intrinzičke motivacije proveravani su empirijski u istraživanjima iz različitih oblasti psihologije i interdisciplinarnim studijama, a važan doprinos ove disertacije je empirijska provera takvog integrativnog koncepta motivacije u oblasti rada. Kandidat polazi od pitanja da li je motivacija za rad više pod uticajem personalnih varijabli kao što je globalna motivaciona dispozicija ili na motivaciju za rad veći uticaj imaju sredinski faktori operacionalizovani kao subjektivni opažaj stepena zadovoljenosti bazičnih psihičkih potreba za autonomijom, kompetencijom i povezanošću na poslu. Istraživanje prikazano u ovoj disertaciji nadovezuje se na aktuelna istaživanja u oblasti motivacije za rad, a s obzirom da kandidat uzima u obzir i demografske varijable, rezultati istraživanja govore i o posebnosti motivacije za rad u našim uslovima. To je drugi važan doprinos ove disertacije, koji je posebno značajan jer su aktuelni socijalni činoci vezani za radni kontekst kod nas često nedovoljno jasni, nedosledni i manje povoljni za razvoj motivacije za rad, naročito intrinzičke motivacije.

U okviru istraživanja ispitano je ukupno 428 ispitanika pripadnika tehničkih zanimanja. Bilo je 377 (88,1%) muškaraca i 51 (11,9%) žena. Starost ispitanika bila je od 22 do 62 godine. Najveći procenat ispitanika imao je završenu srednju školu (78,7%), a 23,1% ispitanih imao je više i visoko obrazovanje. Najveći broj ispitanika zaposlen je u javnom sektoru (328 ili 76,6%), a 100 ispitanika (23,4%) zaposleno je u privatnim ili stranim firmama.

U istraživanju su korišćena dva postojeća instrumenta: Skala opšte motivacije (Global Motivation Scale; Guay, F. et al., 2003.) i Skala zadovoljenosti bazičnih potreba na poslu (Basic Need Satisfaction at Work Scale; Deci, E.L. et al., 2001.). Treći instrument, namenjen merenju motivacije u kontekstu rada, konstruisan za potrebe ovog istraživanja. Postojeći instrumenti koji potiču od stranih autora i do sada su korišćeni isključivo u istraživačke svrhe. Predusretljivošću autora instrumenti su dostupni istraživačima. U ovoj disertaciji su prilagođeni, primenjeni i provereni na nov način u kontekstu posebnog istraživanja na našem uzorku.

Najvažniji rezultati dobijeni u ovoj doktorskoj disertaciji su sledeći:

Prvo, pokazalo se da postoji uticaj i globalne motivacione orijentacije i percepcije bazičnih psihičkih potreba na motivaciju za rad pojedinca. Na svaki aspekt motivacije za rad u najvećoj meri utiče istovetna motivaciona tendencija u vidu globalne motivacione orijentacije. Motivacija za rad takođe je i pod uticajem sredinskih činilaca, posebno onih koji utiču na opažanje zadovoljenosti potrebe za kompetencijom. Značajna razlika u pogledu uticaja sredinskih faktora na motivaciju za rad dobijena je u odnosu na starost ispitanika. Pokazalo se da na motivaciju za rad mlađih ispitanika (do 37 godina) najveći uticaj imaju sredinski faktori koji utiču na opažanje zadovoljenosti potrebe za kompetencijom, dok je uticaj sredinskih faktora koji utiču na opažanje stepena lične autonomije u radu značajniji za starije ispitanike.

Drugo, strukturom globalne motivacione orijentacije dominiraju unutrašnji aspekti motivacije. Najviše zadovoljena bazična psihička potreba u kontekstu rada je potreba za kompetencijom, pa potreba za povezanošću sa drugim ljudima, dok je potreba za autonomijom najmanje zadovoljena bazična psihička potreba na poslu. Takva osujećenost potrebe za autonomijom u radnom kontekstu govori o nepovoljnom uticaju sredinskih činilaca u kontekstu rada kod nas. Strukturom motivacije za rad takođe dominiraju unutrašnji aspekti motivacije uprkos uticaju nepovoljnih sredinskih faktora vezanih za radni kontekst. Takva "otpornost" motivacije za rad objašnjava se nalazom da na motivaciju za rad najviše utiče

opažanje stepena zadovoljenosti potrebe za kompetencijom u kontekstu rada, a pokazalo se da je potreba za kompetencijom najviše zadovoljena bazična psihička potreba na poslu.

Pokazalo se takođe, da motivacija koju pokreće mehanizam identifikacije sa razlozima za obavljanje u osnovi nezanimljivih aktivnosti, predstavlja važnu sponu i most između unutrašnje i spoljašnje motivacije i to kako na nivou globalne motivacione orijentacije tako i u kontekstu motivacije za rad.

Motivacija materijalnim nagradama nije ni glavni ni najvažniji pokretač ponašanja bez obzira da li je reč o globalnoj motivacionoj orijentaciji ili motivaciji za rad, mada u pogledu motivacije spoljašnjim nagradama postoje značajne individualne razlike.

Kod mlađih osoba (22 do 37 godina) prisutnija je motivacija mehanizmom identifikacije na nivou globalne motivacione orijentacije, dok je za starije ispitanike (38 do 62 godine) značajnija motivacija spoljašnjim materijalnim nagradama. Stariji ispitanici su takođe značajnije nemotivisani na nivou opšte motivacione dispozicije nego mlađi ispitanici.

U strukturi motivacije za rad žena dominira unutrašnja motivacija da se u kontekstu obavljanog posla nešto ostvari.

Može se reći da rezultati istraživanja koje je u doktorskoj dosertaciji obavila mr Marijana MLADENović doprinose teoriji samodeterminacije na dva načina. Prvo, iako teorija samodeterminacije predviđa ključni značaj potrebe za autonomijom u svim životnim domenima, izgleda da je u kontekstu rada potreba za kompetencijom razvojno primarnija. Drugo, u specifičnim društvenim i socijalnim okolnostima, kao što su naše, postojanje materijalne nagrade za određeno radno ponašanje ne doživljava se kao postojanje spoljašnjeg lokusa kontrole koji vlada životom pojedinca, već uslovljava osećanje pojedinca da je slobodan da "vlada situacijom", a to osećanje lične uzročnosti i autonomne aktivnosti pozitivno utiče na motivisanost materijalnim nagradama u kontekstu rada.

Na osnovu analize dokorskog rada Marijane MLADENović Komisija zaključuje da je kandidatkinja veoma dobro teorijski zasnovala i zaokružila svoje istraživanje, da je veoma dobro definisala hipoteze koje je utemeljila i obrazložila na osnovu postojećih teorija i rezultata, da je u istraživanju potvrdila niz postojećih teorija motivacije uopšte i motivacije za rad i da je utvrdila i neke nove koncepte i teorijske postavke koji još bolje osvetljavaju psihološku strukturu i osnove motivacionog i radnog ponašanja u našim uslovima, kao i da je veoma korektno interpretirala dobijene nalaze povezujući ih sa postojećim teorijama iz ove oblasti i sa istraživačkim rezultatima. Time je kandidatkinja pokazala da izuzetno dobro poznavanje problem koji je obradila u disertaciji i da je dala svoj doprinos u teorijskom i u praktičnom pogledu istraživanju motivacije u kontekstu rada..

Na osnovu zaključaka Komisija predlaže Odeljenju za psihologiju i Nastavno-naučnom veću da prihvati pozitivni referat o doktorskoj tezi mr Marijane MLADENović: "UTICAJ GLOBALNE MOTIVACIONE ORIJENTACIJE I PERCEPCIJE BAZIČNIH PSIHIČKIH POTREBA NA MOTIVACIJU ZA RAD" i da kandidatkinji omogući usmenu odbranu rada.

U Beogradu, 10.12.2009.

K o m i s i j a:

1. Prof. dr Svetlana Čizmić
Filozofski fakultet u Beogradu

-
2. Prof. dr Bora Kuzmanović
Filozofski fakultet u Beogradu

-
3. Doc.dr Milanko Čabarkapa
Filozofski fakultet u Beogradu

-
4. Prof dr Dobrivoje Mihajlović
Fakultet organizacionih nauka u Beogradu
-